

PAOT TE KŌMĒN 'EP YŌG TIKMŪ'ŪN KUXA MĀM KA'OK XOP PU KAX'ĀMI'

1 ¹Ūgmūn Paot, ha Topa tep-tup, pu Yeyox Kunnix nū'kutnā, ha 'āte kōmēn 'Ep yōg tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop pu kax'āmi, nōm xop te Yeyox Kunnix tu' pip ka'ok, tu' kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik, ²yīy 'āte: Pūyā 'Ātak Topa xa hāmmaxnā, xix 'ākuxa māmā. Pūyā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix kama xa hāmmaxnā xexka, yā 'ākuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

Topa te Kunnix hā hāmmaxnāhā'

³Āpu yūmūg xuxyā yōg 'Ātak Topa pu hām'āktux, hu: “Āmax Topah,” kaxīy. Yā yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix yōg 'ātak, tu yūmū'ā ha hāmmaxnāhā, yā yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, yīy Topa te hāmmaxnāhā, tu yūmū'ā popmāhā pexkox yōg hāpxop xohix. ⁴Topa te yūmūg yīmōgātux hāmāxap, nūy yūmū'ā ha yāy yōg tikmū'ūn, 'ūyīy yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, hak-nāy tu hām xexka xohix mīy. Yā yūmūg yīmōgatux, 'ū yūmūg yāyhā max xe'ēgnāg xop Topa pu, mō yūmūg yāy xe'ēgnāg hah, ⁵hup-tup tap, 'ū yūmūg Topa hāg kutok xop, yūmūg kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, hu hāmyūmmūg: Yā Topak-tok xop, kaxīy Topa tep-tup, ⁶yīy 'āpu yūmū'āte Topa xexka 'āktux, ha yūmū'ā hā 'ūhok tu hāmmaxnāhā, 'īhāk-tok puxehnāg nū'kutnāhā yūmū'ā, yā yāy kutok mō'yāy xe'ēgnāg.

⁷Kunnix xok, mīpkupnix tu' xup, tu' xok, nūy yūmūg mōy pu mōg, nūy yūmū yōg hāpkummuk mīy'ax xaxogā, tu yūmū'ā hāmmaxnāhā. Yā' max xe'ēgnāg Topah, ⁸tu yūmū'ā' hok hā hāmmaxnā xexka, ⁹⁻¹⁰yīy hāmpē'paxex, nūy hāpxop xohix yāy tu nū'xok, nūy pexkox yōg hāpxop xohix, xix hām xexka yōg hāpxop xohix yāy tu nū'xok, puxix tikmū'ūn xohix yāy tu nū'nāhā, puxix Kunnix tu' xat, puyīy nōm pu' yīpkox pī, yīy yūmū'ā hāmyūmmūgāp-tup, hu' yūmmūgāhā. Hōmā Topa te nōm hām'āktux xe'e yūmmūgā 'ohnāg, pāyā hōnhā' yūmmūgāhā, 'ūp-tup tu'.

¹¹Topa te hāmpē'paxex, tup-tup hāmāxap, tu' mīy, tu yūmūg yīmōgatux, 'ū yūmūg yāyhā 'ūyōg tikmū'ūn, nūy yūmūg kuxap-xet

Kunnix kuxa mütik, ha kaxiy Topa tep-tup. ¹²Hak müg kuxa mām ka'ok hāmāxap, tu Kunnix hip, tu Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux.

¹³'Āxop kamah te hām'āpak max'ax 'āpak, yā' nōy te xa' xuktux, yiy 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, ha Topa te xa mō'xut 'ākuxa pu', yāy Koxuk hā xa mō'xut, yā kaxiy tikmū'ün te münūytut mō'xut nūy yāy yōg münūytut yūmmügā', yā 'āxop yā Topa yōg tikmū'ün xe'e!. ¹⁴Kaxiy Topa te hām'āktux xex, nūy yūmū'ā popmā pexkox yōg hāpxop xohix, tu yūmüg mōy putup, 'ū mōg, ha Topa Koxuk te: “Ya hamün! Yā pexkox yōg hāpxop pop putup!” kaxiy. 'Āpu, yūmüg Topa xexka xe'ēgnāg 'āktux!

Paot te Topa pu hām'āktux

¹⁵'Ākuxa mām ka'ok yūmüg xuxyā Yeyox kopah, tu' xape xohix xop putup pax, yā' kuxa mām ka'ok xop xohix hā 'āxape, ha tikmū'ün te 'ā' xuktux, ¹⁶yiy 'āte Topa pu hām'āktux nām, tu' kuxyā 'ohnāg, 'ap 'āxop 'ūm xaxok'ah. ¹⁷Tu Topa tu' xak, 'ōhōm yā yūmüg Tak, tu' max xe'ēgnāg, yā yūmüg xuxyā Yeyox Kunnix yōg Topah, ha tu' xak, puyiy Topa Koxuk 'āha mō'kutnā', nūy xa hāmyūmmügā', xa Topa tu yūmmüg xe'e!. ¹⁸xix tu' xak, pu 'āp-tox maxnā', xa hāmyūmmüg xexka'. Kuyānām te hāptupmāhā', ha kaxiy Topa te tikmū'ün kuxa yūmmügāhā', pu tu hāmmax hip, ha Topa te 'āxop xānāhā', ha' nū', xayiy pop pexkox yōg hāpxop xohix. Kaxiy Topa te yāy yōg tikmū'ün mütik hām'āktux xex, hu: “'Āte 'āxop pu popmāp-tup pexkox yōg hāpxop xohix,” kaxiy. Ha 'āte Topa tu' xak, pu pexkox yōg hāpxop xohihnāg xa' müg, xayiy yūmmüg, ¹⁹⁻²⁰ha hāmyūmmügāhā', xa hāmyūmmüg, nūy Topa mün ka'ok xe'ēgnāg yūmmüg, ha' ka'ok, nūy putpu Kunnix hīnnā', nūy pexkox kopa' yūmmā' Topa yīpxe'e hah, ha kaxiy Topa te yūmüg kuxa kopa hāpxopmāhā', nūy yūmüg kuxa hīnnā kamah. ²¹Yā Kunnix xexka xe'ēgnāg nōmhā pexkox tu', tu pexkox yōg xop xohix xat, xix hām xexka yōg xop xohix xat, xix Hāmgāyāgnāg yōg xop xohix xat, xix hām xexka yōg gohet xohix xat, xix hām xexka yōg gohet mō'nā'ax xat putup. ²²Topa te Kunnix xexkanā xe'ēgnāg, tu' kuxa mām ka'ok xop ha mō'kutnāhā', puyiy 'ūp-xehnāg xat, yā' xuxyāp-xet. ²³'Ūkuxa mām ka'ok xop te Kunnix yīn putuk hah, 'ūkuxa mām xohix xop yā Kunnix hā' yīn, ha Kunnix te nōm xop tu' xip, tu yūmüg yāy putox, tu yūmüg xat, nūy yūmüg pēnā max. Yā Kunnix te hām xohix xop xix pexkox xohix xop hā' xuxyā'.

Tu yūmüg hīnnāhā xe'ēgnāg

2 ¹Hōmā 'āxop te hāpxopmā kummuk pax, yā 'āyīpkox 'ohnāg Topa pu', ²tup-tat kummuk hā 'āmōg, xix yāmīy kummuk pu' 'āyīpkox pip, ha' kummuk xop te 'āxat pax, nōm xop yīpkox 'ohnāg Topa pu' xop xat pax. ³Yā yūmüg xohix te hāpxopmā kummuk, tu yūmū yōg yāy putup'ax mīy, tu yāy mün xat kummuk, tu hāmpekpaxex kummuk, hu hāpxopmā kummuk kamah. Ha kaxiy hā Topa te yūmüg kummugā'ax 'ūyānān tu', tu yūmüg xūygā'ax, ⁴pāyā tute yūmüg kuxa

ka xexka', tu yūmūg mō'yāy xe'ēgnāg ⁵hu yūmūg hīnnāhā', 'ihā yūmūg pu'uk, yūmūg yīpkox 'ohnāg, huk hittup 'ohnāg, ha yūmūg kuxa hīnnāhā Kunnix mūtik, yā' hok hā yūmūg kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'üyānān tu'. ⁶Topa te Kunnix putpu hīnnāhā', tu yūmūg hīnnāhā kamah, 'üyīy hi xe'ēgnāg, yā Kunnix mūtik yūmū'āte' xat, tu pexkox tu' xat Kunnix mūtik. Yā yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik. ⁷Topa te yūmū'ā ha hāmmāxnāhā', pu tikmū'ūn mōkputox tu' mūg, ha Topa te yūmū'ā ha hāmmax xe'ēgnāg nāhā', pu' hep xop xohix mōkputox yūmmūg, ha Topa te nōm mō'yāy xe'ēgnāg, ha Yeyox Kunnix te yūmūg pupi' xok, nūy hep xohix xop pu mō'yāy'ax yūmmūgā'. ⁸Ha Topa te ta nemēn 'ohnāg, tu xa hāmmaxnāhā', 'ihā' hok tu 'āxop kuxa kummuk xit, nūy kuxa max tat 'üyānān tu', 'ākuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopa hah. 'Āxop te hāpxopmā max 'ohnāg, pu Topa' yānān tu' xa hāmmaxnā'. Yāmhok. Topa te xa' hok hā' kuxa kummuk xit. ⁹Hamūn. 'Āxop te hāpxopmā 'ohnāg, puyīy Topa ta nemēn, nūy 'ākuxa kummuk xit. 'Āmhok. Yīy yāy mūn max pe'āpaxeh hok. Yāk-tūgnāg. Yā 'ākummuk. ¹⁰Topa te yāp-xehnāg hā 'ākuxa kummuk xit, ha Kunnix xok, nūy yūmūg kuxa kummuk tupmā', 'üyīy hāpxopmā max, nūy Topa yōg putat hā yūmū mōy, nūy yūmūg kuxap-xet Yeyox Kunnix kuxa mūtik.

Yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik

¹¹Hōmā 'āxop puknōg, 'ap Yoneo yōg tikmū'ūn'ah, yīy Yoneo xop te 'āxuxet'ax mīy. "Yāy nāg xax mep 'ohnāg xop." kaxīy, nūy yāy yōg xax mep'ax 'āktux. Yā' hittap hā xix hōnhā Yoneo yōg tikmū'ūn te' pit xop yāy xax mep 'üyīmap tu'. Pa 'āxop yōg mōnāyxop te' xax xak 'ohnāg, yā Topa hā 'āpuknōg. ¹²Hōmā 'āxop Kunnix hā 'āpuknōg kamah, 'ap Topa yōg tikmū'ūn kopa 'āpip'ah, ha Topa te' pa'ax mīy Yoneo yōg tikmū'ūn mūtik, 'āxop mūtik 'ap mīy'ah, Topa yūmmūg 'ohnāg hah, tu hāpkutnā'ax Kunnix hip 'ohnāg, puyīy 'ākuxa tupmā'. Yā Topa hā 'āpuknōg, tu tu 'āpip 'ohnāg. ¹³Pa hōnhā Yeyox Kunnix mūn te 'āxop nūnnāhā', tu Topa yīkāgnāg ha 'ānūnnāhā', ha Kunnix xok mīpkupnix tu', nūy 'ānūnnā', nūy tu kuxap-xet 'āxop kuxa mūtik. ¹⁴Yā hōmā 'āxop xix Yoneo xop yāytuk-mīy punethok, ha Kunnix xok, xa 'āxop xix Yoneo xop yāyhā Kunnix yōg tikmū'ūn puxet, ha' xok, nūy yāytuk-mīy kuxyā', 'ū yūmūg kuxa xohix tu māmā', xayīy 'āxop yā Yoneo xop hā 'āxape', ¹⁵ha Yoneo xop yōg xat'ax nōā', ha tikmū'ūn xop 2 yāyhā tikmū'ūn xop puxet, tu' yāyhā tikmū'ūn tup, ha Topa te' kuxa māmāhā', ¹⁶Yā Kunnix te mīpkupnix tu' xok, nūy yāy'ax kuxyā', puyīy Yoneo xop xi' puknōg xop yāy putup pax, yīy Topa ha putpu' nūnnāhā', puyīy Topa yīkāgnāg hā' pip. ¹⁷Yā Kunnix nūn, tu hām'āpak max'ax 'āktux, tu Topa gāy kux'ax 'āktux, pu tikmū'ūn kuxa tu' mām, 'āxop puknōg xop pu hām'āktux, Topa tu hāptox tu 'āpip, xix Yoneo xop pu hām'āktux, nōm xop te Topa tu yīkāgnāg hā' pip. ¹⁸Hamūn. Kunnix te yūmūg xohix nūnnāhā', pe Yoneo yōg tikmū'ūn, pe' puknōg yōg tikmū'ūn, ha yūmūg nūnnāhā Topa hah, ha Topa Koxuk te yūmūg ka'ogāhā', yūmūg Topa hā yīkāgnāg pi!

¹⁹Yīy 'āxop puknōg 'ohnāg nōmhā'. Yā Topa yōg tikmū'ūn kamah, tu Topa hā 'āxape'! ²⁰Topa te tik xop nū'pok pu hām'āpak max'ax 'āktux, tu tik xop nōy nū'pok, pu Topa pupi hām'āktux, ha nōm tik xop 2 te Kunnix 'āktux, tu Kunnix xok'ax 'āktux, ha 'āxop yīpkox pip, tu' kuxa mām ka'ok Yeyox Kunnix kopah, ²¹ha' xohix nōg nōy nā' mōgāhā', tu mōktu xohix, yā Topa yōg tikmū'ūn xe'e'. ²²Kaxīy 'ākuxap-xet Kunnix kuxa mūtik, pu Topa 'āxop tu' xip ka'ok, nūy yāy Koxuk te 'āxop tu' xip ka'ok.

Paot te Yoneo xop hā' puknōg xop pu hām'āpak max'ax 'āktux

3 ¹Yāk mūn Paot, tu Yeyox Kunnix pu hāpxopmāhā', yā kanet kopak xip, 'āxop pu hām'āpak max'ax 'āktux tu', tu Topa pu hām'āktux 'āxop pupi'. ²Yā Topa te nūgkutnāhā 'āhah, nūy xa hāmmaxnā', ha 'āxop te hām'āpak, tu hāmyūmmūg. ³Hōmā, hāmhattap 'ihā', Topa te hāmp'e'paxex, pa tikmū'ūn 'ūm pu hām'āktux 'ohnāg, tu nōm pe'paxex'ax 'āktux 'ohnāg hāmyāxatamuk xohix hā, tu yāk mūn pu hām'āktux nōmhā. 'Āte xa kax'āmi kutōgnāg nūhū tappet tu'. Yā Topa te hāmp'e'paxex tap, tu Yoneo xop xi' puknōg xop yāy kotīnnāp-tup, pūyīy yāyhā' xape', puyīy Topa' xohix ha hāmmaxnā xexka'. ⁴Āxop te tappet mō'kupix, 'a' yūmmūg, yā 'āte tappet mīy, nūy yōg hāmp'ekpaxex'ax 'āyūmmūgā', nūy xa Kunnix 'āktux, 'ohōm xok mīpkupnix tu', yūmmūg pupi' xok, nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā'. ⁵Hōmā Topa yīy 'ohnāg, tu hām'āktux 'ohnāg, pa hōnhā Topa Koxuk te hāmyūmmūgāhā', tu tik xop pu' xuktux, tu tik max mō'pok, pu tu hām'āktux, xix tik max xop te Topa pupi hām'āktux tu' xuktux, ⁶Yā hām'āktux xe'e', hu: Topa te' puknōg xop xix Yoneo xop ha hāmmaxnāhā', yā yāy putuk. 'Ūxohix te Kunnix hā 'ūyīn. Tikmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu' pēnā max, hā kaxīy Kunnix te yūmmūg xat, nūy tuk pēnā max. Yā Topa te Kunnix hā hām'āktux xex, nūy hām'āpak max'ax hā hāmmaxnā', nūy Yoneo xop xi' puknōg xop ha hāmmaxnā', yā yāy putuk.

⁷Topa tek xānāhā', tu mōgkutnāhā', 'ūyīy 'ā hām'āpak max'ax 'āktux, tuk yāy kutnāhā', xik ka'ogāhā'. ⁸Yāk-tōgnāg, ha Topa yōg tikmū'ūn xohix xexka', pa Topa tek mūn yāy kutnāhā', 'ūyī' puknōg xop pu hām'āpak max'ax 'āktux, ha hām'āpak'ax te Kunnix 'āktux, ha Kunnix te' kuxa mām xop ha hāmmax xe'ēgnāg gāhā', yīy tikmū'ūn kuxa te' yēy. ⁹Ha Topa te nūgkutnāhā', 'ū hām'āktux xe'e', nūy hām'āpak max'ax 'āktux tikmū'ūn xop xohix pu', tuk hittup. Hōmā Topa te hāmp'e'paxex, nūy Yoneo xop, xi' puknōg xop ha hāmmaxnā', ha hāmyāxatamuk xohix hā' yīy 'ohnāg, pāyā hōnhāk xat, 'āte tikmū'ūn xohix pu hāmyūmmūgā'. Yā Topa max xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, tu kama' hep xohix xop ha hāmmaxnāhā'. ¹⁰Tu' kuxa mām ka'ok xop ha hāmmaxnāhā', nūy pexkox yōg xexka xop tu' mūy, nūy xat'ax xop tu' mūy, puyīy hāmyūmmūg, yā Topa te hāmyūmmūg xe'ēgnāg. ¹¹Hōmā, hāmyāxatamuk xohix 'ihā', 'ap xip'ah hahām, xix pexkox 'ap xip'ah, 'ihā Topa te hāmp'e'paxex, nūy Yeyox Kunnix xok'ax hā' hep xohix xop yāy tu nūnnāy, pu nō yāyhā tikmū'ūn yāp-xehnāg. Yā hōnhā Topa te' mīy, yūmmūg xuxyā Yeyox xok'ax hā 'ūmīy, ¹²'ūyīy yūmmūg kuxap-xet Kunnix

kuxa mūtík, hu' mām ka'ok 'ükopah, hu yūmūg kuxānōg 'ohnāg, nūy Topa yīkāgnāg hā yūmūg pi'. ¹³Ūkxūy, pa 'ākuxa tuknōg hok, nūy Topa yōg putat hā mōg. Yā Topa tek xūy hā xa hāmaxnāhā'.

Kunnix te mō yūmūg yāy xe'ēgnāg

¹⁴Yīk kopaxux hāk xip yūmūg Tak Topa pu'. Yā yūmūg Tak xe'ēgnāg, tu hāpxop xohix mīy, ¹⁵tu yūmūg pēnā max, yūmūg 'ātak putuk, mō yūmūg yāy xe'ēgnāg tu', ha hāmaxnāhā yāy kutok xop ha', tu pexkox yōg kutok xop, xix hām xexka yōg kutok xop ha hāmaxnāhā'. ¹⁶Yā' max xe'ēgnāg! 'Āte' xak, puyīy Topa Koxuk 'ākuxa ka'ogā', xa 'āka'ok, ¹⁷ha tu' xak kamah, pu 'ākuxa māmā ka'ok, pu Kunnix 'ākuxa kopa xihip, xayīy 'āxapep-tup pax, nūy kama Topap-tup pax xexka', ¹⁸nūy Topa yōg tikmū'ūn xohix mūtík hāmyūmmūg. Yā Kunnix te tikmū'ūn mō'yāy xe'ēgnāg, yīy nōm pe'āpaxeh mōktu 'ākuxa te' yēy Topa pu', yā yūmūg putox ka'ok 'hā nōm mō'yāy'ax pekpaxex. Ha kaxīy 'ākuxa hittup xexka', yā Topa mūn te 'ākopa' xip ka'ok, ¹⁹tu mōktu 'āxop te hāmyūmmūg xe'e', yā Kunnix te yūmūg mō'yāy xe'ēgnāg mō kuma' mōg. 'Āpu' xak, nūy mō'yāy'ax yūmmūg, nūy 'ākuxa' yēy, ha kaxīy Topa xe'ēgnāg te 'ākopa' xip ka'ok.

²⁰Pūyā' xohix Topa xexka 'āktux, ha yūmūg ka'ogāhā', tu yūmū'ā ha hāmaxnā xexka', 'hā yūmū'āte ta tu' xak, pu hāmaxnāk-tōgnāg. Yā Topa te hāmpe'paxex xexka', ha yūmū'āte hāmpekpaxex kutōgnāg. ²¹Pūyā' kuxa mām ka'ok xop xohix Topa max xe'ēgnāg 'āktux, pūyā' xuktux mō kuma' mōg. Yā Yeyox Kunnix te yūmūg ka'ogāhā' 'ūyīy Topa max xe'ēgnāg 'āktux. Pūyā hāmyāxatamuk xohix hā' xuktux, pu tu kux 'ohnāg. Hamūn.

Kunnix hā yūmūg yīn puxet

4 ¹Yeyox Kunnix pu 'āte hāpxopmāhā', nūy hām'āpak max'ax 'āktux, hu kanet kopak xip, ha xa tu' xak, xa hāpxopmā max. Topa te 'āxānāhā', xa hāpxopmā max. ²Yāy kutōgnāg pe'āpaxex, nūy 'āyīy pu'uk, nūy 'ānōy hip, nūy nōā'tot, 'āxop te 'āxapep-tup pax tu'. ³Ānōy gāyā hok, nūy yā 'āxop putox puxet, xix 'ākuxap-xet, yā Topa Koxuk te 'āxop nūnnāhā', xa yāyhā tikmū'ūn, nūy yāp-xet. ⁴Topa Koxuk puxet, xix 'āxop yā Kunnix hā 'āyīn puxet, ha Topa te 'āxānāhā', xa Kunnix nūn'ax hip, xayīy pexkox tu nū mūtík 'āmōg, nūy 'āpīp ka'ok. ⁵Ha yūmūg xuxyāp-xet kamah, ha yūmūg kuxa mām Yeyox Kunnix yāp-xehnāg kopah, ha yūmūg putox pix kamah, 'ūyīy yūmūg xuxyāp-xet 'āktux. ⁶Ha Topa yūmūg Tak yāp-xehnāg, tu' xohix hā' xuxyā, tu tikmū'ūn kopa hāpxopmāhā' tu' kopa' xip.

⁷Kunnix te Topa Koxuk yūmū'ā ha nū'kutnāhā', pu yūmūg ka'ogā', 'ūyīy yūmūg hāpxopmā ka'ok, nūy yāy xape ka'ogā kamah. ⁸ha Topa yōg tappet te:

“Tik te pepi' mōg, tu' gāy xop kīy, nūy yāy mūtík mōgā',
xix kanet kopa' pip xop mōy, nūy mōgā kamah,
tu yā tu hāpxop hok popmāhā',” kaxīy

⁹Tep tu hām'āktux, hu: “Tik te pepi' mōg,” kaxīy? 'Ūxuktux, nūy tik kaka' mōg hāmāxap'ax 'āktux. Tu yā yūmūg xuxyā Kunnix 'āktux, 'ihā tik puxet 'āktux.

10 Yā tik puxet xok, ha nō hāpkot, tu putpu' hi, tu pepi' mōg pexkox ha, yā kaka' mōg hāmāxap, tuk-nāy tu pepi' mōg, hāmñōgnōy kūnāpa' mōg, tu hām xexka tu' xip, xix pexkox tu' xip kamah, nūy pexkox xop yīkāgnāg hā' xip, nūy tikmū'ūn yīkāgnāg hā' xip kamah. 11 Tu Topa Koxuk hōm tikmū'ūn pu', puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Tu' yāg ka'ogāhā, nūy mō'pok, xi' yāg ka'ogāhā, pu Topa pupi hām'āktux tikmū'ūn pu', xi' yāg ka'ogāhā, pu hām'āpak max'ax 'āktux, xi' yāg ka'ogāhā, pu' kuxa mām xop pēnā max, xi' yāg ka'ogāhā, pu' kuxa mām ka'ok xop pu hāmyūmmūgā'. 12 Yīy Kunnix pu tu hāpxopmā max, puyī' kuxa mām ka'ok xop ka'ogā'. Yā' kuxa mām ka'ok xop te Kunnix hā' yīn puxet. Tikmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu pēnā max, ha Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat kamah, nūy tu pēnā max. 13 Yā yūmūg kuxa mām ka'ok Kunnix kopah, hu yūmūg kuxap-xet Kunnix kuxa mūtik. Yā Kunnix hā yūmūg xohix yā tikmū'ūn puxet, nūy yūmūg Topak-tok xop xe'ēgnāg, tu mōktu Topa pu yūmūg xiptap xop putuk, tu mōktu Kunnix putuk. 14 Yā kaxxop putuk, 'īhā hāmpe'āpaxeh hok. 'Āpu hāmyūmmūg, xa tik kummuk xop pu 'āyīpkox 'ohnāg, tu hām'āktux'ax puknōg 'āpax hok, ka Topa yōg putat xax, tik kummuk te xa mō'āmā hah. 15 Hām'āpax hok. Pa hām'āktux xe'e!, koit hok, 'ānōy putup pax tu hāpxe'e 'āktux, nūy Kunnix putuk. Yā Kunnix yāk xohix hā yūmūg putox, nūy yūmūg pēnā max. 16 Kunnix hā yūmūg xohix yīn, nūy nōm hā hām'āpak nām, pu yūmūg xohix xat. Ha' kup te' yīn tu yāy hi!, nūy tu mōg max, ha kaxiy tikmū'ūn kuxa mām ka'ok xop xape xop te yāy tu hi kamah, nūy Kunnix hā' yīn, tu yāy hittupmāhā!, tu yāy putup pax.

Yūmūg kuxa hi xe'ēgnāg nōmhā

17 Yīy 'āte xa hām'āktux nām, hu: Tikmū'ūn te Topa yūmmūg hok, puxix hitop tu hāmpe'paxex. Yā Kunnix te yāy 'āxet'ax 'ā' hōm, 'āte 'āxat, hu: Hāpxopmā'ax hitop kuxyā!, nūy nōm hāmhitop hāmpe'paxex xop mūtik mōg hok, nōm xop yā Topa hā' puknōg. 18 Hap-tox ka'ok, tu hāmyūmmūg 'ohnāg, tup-tup nōg, pu Topa 'ūhinnā!, tu' yīpkox 'ohnāg Topa pu', yīy nōm kummuk xop nīm, nūy kummuk mīy'ax xop pe 'āmōg hok. 19 Ha yāyhāhup 'ohnāg, tu' nōy hā' xupxet pax, tu' xak, nūy hāpkummuk xohix mīy.

20 Pa 'āxop te Kunnix yūmmūg max, hu hāpxopmā max, Kunnix te hāpxopmā max hah. 21 Hōmā tikmū'ūn te xa Kunnix 'āktux, ha 'ākuxa mām ka'ok nōm kopah, hu nōm mūtik hāmyok mīy, nūy Topa yōg putat hā 'āmōg, 22 tu hāpxopmā'ax hittap nīm, nūy tu yāy putup mīy'ax hok, yā 'ākummugā tap, 23 ha Topa te 'ākuxa xix 'āp-tox tupmā'ax, 24 xa 'āxop max xe'ēgnāg Topa putuk. Yā Topa mūn te hāmyok mīy, tu hāpxopmā max, tu hāmmaxnā xe'ēgnāg.

25 Yīy koit hok, hu ta 'ānōy pu hāpxe'e 'āktux, yā yūmūg xohix te Kunnix hā' yīn. 26 'Āgāy, 'īhā hāpkummuk mīy hok, pāyā 'āxuxi!, nūy 'āmnīy tox hā 'āgāy hok. 27 'Ūtux hok pu Hāmgyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. 28 Tikmū'ūn te' xupxet tap, puxi tu' kuxyā! xupxet, nūy tu max, nūy xe tu xupxet hok, nūy tu hām max, tu hāmyok mīy, puyīy tikmū'ūn hok xop pu hāpxop popmā!. 29 Hām'āktux kummuk hok, hu ta hām'āktux max, nūy mō'ānōy nīynām, nūy 'ānōy hittupmā!. 30 Topa

Koxuk pu' hupmã hok, ka tu' kuxa hittup 'ohnãg. Yã Topa te xa yã Koxuk nũ'kutnãhã, nũy tu hãm'ãktux xeh, nũy 'ãpẽnã max. 'Ap max'ah tikmũ'ũn te Topa Koxuk kuxa pu hupmã. Yã 'ãpẽnã max xe'ẽgnãg, tu 'ãkuxa hittupmãhã, tu xa hãm'ãktux xex, xayĩy Topa yõg tikmũ'ũn. Yiy Kunnix te 'ãmõgãp-tup pexkox tu', 'ihã hãptup xe'e mõ'nã'ax, ha Kunnix nũn, nũy yã xape xop mõgã. ³¹ Yĩpkũmĩy hok, xix 'ãgãy hok, 'ãnõy mãnõg hok, hãpkute'ex kummuk hok, ³² pa 'ãnõy kuxa ka', nũy tu' yõg hãpkummuk mĩy'ax xaxogã, pu tu kux. Yã Topa te 'õg hãpkummuk mĩy'ax xaxogãhã, ha' kux, Kunnix xok'ax hã' xaxogãhã.

Yũmũ'ã Topa hã yã kutok xop

5 ¹ Topa hã 'ãxop kutok xop, ha mõ'ãyãy xe'ẽgnãg, yiy hãpxopmã max, nũy 'Ãtak Topa putuk 'ãxop, nũy hãpxopmã max. ² 'Ãxape xop putup pax, yã kaxiy Kunnix te mõg yũmũg yãy xe'ẽgnãg, tu yũmũg pupi' xok, ha Topa tep-tup, tu' hittup.

³ Topa hã 'ãxop tikmũ'ũn xe'e, hu hãm'ãktux max, nũy tu hãpkummuk 'ãktux hok, nũy 'ãnõy yõg hãpxop putup hok, nũy xonnix hok, nũy 'ãnõy hã 'ãxupxet hok, 'ũmĩy hok. Yã Topa yõg tikmũ'ũn hãm'ãktux kummuk pu kummuk, ⁴ pa hãm'ãktux max, nũy hãm'ãktux kummuk tu kux, nũy hãm'ãktux hitop tu kux, nũy tu Topa max 'ãktux pax, hu: 'Ãmax Topa! Kaxiy. ⁵ 'Ãte xa hãpxe'e 'ãktux: Topa xix Kunnix te tikmũ'ũn xop putup nõg, nõm te' nõy hã' xupxet xop, tu nõm mũtik tikmũ'ũn xat 'ohnãg, yã' kummuk xop te hãpkummuk mĩy, tu' nõy hã' xupxet, tu' nõy yõg hãpxop putup pax, yã hãpxop 'ũm te nõm xop hã topa komut, 'ũp-tup pax xexka hah, tu Topa xe'ep-tup kutõgnãg, yã hãpxop xohix mũn putup pax xe'e.

⁶ 'Útux hok pu' nõy 'ãmõ'ãmã hok hãm'ãktux hitop hã. Topa te hãpxopmã'ax kummuk putup nõg, tu' yĩpkox 'ohnãg xop kummugãp-tup 'ũyãnãn tu'. ⁷ 'Ãpu, nõm kummuk xop nĩm. ⁸ Yã hõmã 'ãxop te hãpkummuk mĩy pax, ha hãpkoxtap te 'ãkuxa kopa' xip, pa Topa te 'ãkuxa kummuk xit, tu 'ãkuxa tupmãhã, hu hãpxopmã max nõmhã. ⁹ Topa te 'ãkuxa tupmãhã, 'ãpu hãpxopmã max, nũy 'ãnõy kuxa ka', nũy hãmyok mĩy, nũy hãpxe'e 'ãktux. ¹⁰ Xi' xak, nũy xe hãpxopmã max'ax hã Topa kuxa hittupmã. ¹¹ Hãpxopmã hitop hok, tikmũ'ũn nõy xop mũtik, hãpxopmã hok, nũy xetxox putuk hãpxopmã hok. Yã xetxox te hãpkoxtap 'ihã' xupxet, tu' xaptop. 'Ãpu, 'õg hãpxopmã'ax mũg tikmũ'ũn tu'. ¹² Yã hãpxopmã'ax xaptop te yãy pu' hũpmãhã, ¹³ 'ihã tikmũ'ũn nõy te' yũmmũg, ha' kummuk, ¹⁴ ha tikmũ'ũn te' yũmmũgãhã, nũy tu' mũg, yiy Topa yõg tappet te:

“'Ãxop mõ'ãyõn xop, yãy koxak,
'ãyok, nũy 'ãxit, nũy 'ãhi,

ha Kunnix te xa hãptupmãp-tup,” kaxiy.

Yã hãptupmãp-tup, ha kaxiy Kunnix te yũmũg hãmyũmmũgãhã, 'ũyiy yũmũg hãmyũmmũg max.

¹⁵ 'Õg pa 'ãti!. 'Ãpu, Topa yõg putat hã 'ãmõg kuma 'ãmõg, tu hãmyũmmũg, nũy hãpxopmã max. ¹⁶ Yã hãmyãxatamuk te' nõy hã yãy kutut, yiy 'ãmñiy xohix hã Topa pu hãpxopmã max, tikmũ'ũn nõy te

hāpxopmā kummuk hah. ¹⁷Āp-tox ka'ok hok, hu hāmyūmmūg max, pa yūmūg xuxyā pu 'āyīpkox pi', nūy 'ūyōg hāmputup'ax mīy.

¹⁸Ta hep xupyāg xo'op hok, xa paptux hok, ha 'ākummugā'. Pūyā Topa Koxuk 'ākopa xip, nūy 'ākuxa hittupmā'. ¹⁹Āxape pu Topa yōg hām'āktux 'āktux, xix Topa yōg hām'āktux'ax kutex, nūy tu 'ānōy ka'ogā', tu yūmūg xuxyā Yeyox pu 'āxop kutex, nūy nōm pu: Yāyā', 'āmax! Kaxīy. ²⁰Āpu Topa yūmūg Tak pu hām'āktux kamah, nūy 'ūmax 'āktux, ha yūmūg xuxyā Yeyox Kunnix tep-tup, 'ū yūmūg Topa max 'ūm 'āktux. ²¹Yeyox Kunnix yā yūmūg xuxyā, yīy yūmūg yāy xape xohix puk yīpkox pip.

'Ūyīpxox xi' xetut 'āktux

²²Pūyā 'ūhūn yāy yīpxox pu' yīpkox xip, nūy yūmūg xuxyā Kunnix pu' yīpkox pi' kamah. ²³'Ūyīpxox te yāy xetut xat, ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat, tu nōm pupi' xok, pu tu yāyhā Kunnix hā tu yīn, nūy Kunnix pu 'āyīpkox pi'. Yā tikmū'ūn putox te yāy yīn xat, nūy tu pēnā max. Ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop xat, nūy tu pēnā max. ²⁴Pūyā 'ūn yāy yīpxox pu yā' yīpkox pi'. Kaxīy 'ūkuxa mām ka'ok xop te Kunnix pu' yīpkox pip.

²⁵Pūyā' yīpxox yāy xetut mō'yāy xe'ēgnāg, yā kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop mō'yāy xe'ēgnāg, tu nōm pupi' xok, ²⁶puyīy Topa hā 'ūyōg tikmū'ūn, ha kōnāg hā' pix, xix yāy yōg hām'āktux'ax hā yūmūg yūmmūgāhā', ²⁷'ūyīy yūmūg māynāg hamūn pu', nūy hāpkummuk hok hā yūmmūg pip, nūy yāyhā max xe'ēgnāg. ²⁸Tik te yāy mūn pēnā max. Pūyā yāy xetut kaxīy pēnā max kamah. Tik te' xetut pēnā max, puxix yāy mūn pēnā max kamah. ²⁹'Ok xip tikmū'ūn te yāy mūn putup hok? 'Āmhok, Yāp-tup. Yā' xohix te yāy mūn putup, hu yāy xīnnāhā', ha kaxīy Kunnix te' kuxa mām ka'ok xop putup, tu nōm pēnā max. ³⁰Yā yūmū'āte Kunnix hāk yīn, pu yūmūg xat, nūy yūmūg pēnā max, ³¹yīy Topa yōg tappet te: "Pūyā tik yāy tak nīm, xi' tut nīm, nūy tu xetut mūy, nūy nū mūtik 'āti'. Yā yāyhā' yīn puxet. Kaxīy. ³²Ha kaxīy Topa yōg tappet te hām'āktux xe'e', tu yūmū'ā hāmyūmmūgāhā', hu Kunnix xi' kuxa mām ka'ok xop 'āktux. Yā' kuxa mām xop te Kunnix hāp-tox puxet, ³³tu 'āxop 'āktux kamah, nūy yīpxox yāy xetut pēnā max, yāy mūn pēnā max putuk, nūy xetut yāy yīpxox pu' yīpkox pi', 'ūyīpxox xexka pe'paxex tu'.

'Ātak mūnōm xop xik-tok xop 'āktux

6 ¹Kaxxop, Topa te 'āp-tup, xa 'ōg 'ātak pu 'āyīpkox pi', xix 'ātut pu 'āyīpkox pi', yā hāmyok. ²Topa yōg tappet te: "Yā 'ātak mūn 'āktux max, xix māy 'āktux max," kaxīy. Yā Topa te 'āxat hāmāxap, xa 'ātak max 'āktux, hak-nāy tu hām'āktux xex, pu tikmū'ūn tu hittup tox, ³hu: "nūy 'āhittup, pu Topa xa hāmmaxnā', xa 'āhittup tox hām xexka tu'," kaxīy.

⁴'Ātak mūnōm xop, xix māy mōnōm xop: 'Āpu 'āk-tok kute'ex kummuk hok, nūy tu gāyā hok, tu nōm yūmmūgā', puyīy hāpxopmā max, yā Kunnix te xa' hōm yāy 'āxet'ax, xa 'āk-tok yūmmūgā max.

⁵'Āxop kāmānat xop, 'āxuxyā nōm te 'āxat'ax pu 'āyīpkox xip, 'ākuxānōg, nūy māynāg hāpxopmā', nūy Kunnix pu 'āhām. ⁶'Āxuxyā pu 'āyīpkox xip, nūy 'āhām max, 'āxuxyā te 'āpēnāhā 'īhā, xix 'āpēnā hok 'īhā' kama 'āhām max. 'Āmun yā Kunnix hā kāmānat, yīy Topa te 'āxat, xa 'āxuxyā yōg xat'ax mīy, 'āxop te Kunnix putup pax tu'. ⁷'Āhām max 'āhittup tu', Kunnix pu 'āhām, hu 'āhittup, 'āxuxyāp-xet pu 'āhām'ah, yā yūmūg xuxyā Kunnix pu 'āhām kamah. ⁸Topa te yā 'āpēnāhā', tu tikmū'ūn xohix xop pu pagop-tup, tute tikmū'ūn te hāpxopmā max pu hāmmāxnāhā', xix tikmū'ūn te hāpxopmā kummuk pu hāpkummugāhā'.

⁹'Āxop 'āxuxyā xop: 'Āpu 'ōg kāmānat xop pu hāpxopmā max, xix nōm māmōg hok, tu: "Āte 'ākix'ax!" kaxīy. 'Ūxaxok hok: 'Āxuxyā xop xix kāmānat xop xohix te Topa pu' hām, ha pexkox tu' xip, ha yā xohix Topa yōg kāmānat, yā 'āxohix te Topa pu yā' nōy putuk.

Topa yōg xonat xop

¹⁰Hōnhā 'ākuxap-xet yūmūg xuxyā kuxa mūtik, hu 'āka'ok, yā yūmūg xuxyā te 'āka'ogāhā', 'ūiyī hāpkummuk mīy hok. ¹¹Xonat xop te pipkup hā' yāy mō'tat, puyī' gāy xop kummugā hok. Ha kaxīy Topa te 'āka'ogāhā', pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ¹²Yā yūmū'āte tikmū'ūn gāy mūtik yāykix 'ohnāg. 'Āmhok. Pāyā pexkox yōg gāyxop mūtik yūmūg yāytuk-mīy. 'Ūxohix yā hāpkoxtap yōg gāy xop, tu yūmūg nōāp-tup, yīy Topa te yūmūg ka'ogā'ax, 'ūiyī' gāy xop yōg kummuk mīy'ax kuxyā'. ¹³'Āpu, Topa yōg hāpka'ok pa', nūy 'āka'ok, xonat xop putuk, nūy gāy xop yōg hāpxopmā'ax kummuk kuxyā', nūy 'ānū pa hok, 'ākuxānōg 'ohnāg tu'. Yā 'ākuxa tu mām ka'ok 'āpi'. ¹⁴Ha xonat te' xax ka'ok hā mō'tat, ha pipkup hā' xax mīy, pu xonat xop mō'yāy nīy, tu yāy kūnāy hīy pipkup hā'. Kaxīy Topa te 'āxat, xa hāmīyok mīy, nūy yāyhāhup hok, yā yāy kūnāy hīy'ax putuk. Ha tikmū'ūn xohix te 'āxop 'āktux'ax, hu: "Yā' koit 'ohnāg," kaxīy. Kama xonat te pipkup xax mō'tat, nūy nō yāy kep mō'nīy, puyī' gāy xop xonat xuhmīy hok. Ha kaxīy 'āxop te hāpxopmā max, puyīy tikmū'ūn pēnā', hu: "Yā' max 'ōhōm. 'Ap hāpkummuk 'ūm mīy'ah," kaxīy. Tu yūmūg xuxyā 'āktux max. ¹⁵Ha xonat xop te pataxax ka'ok tat, nūy hāpkumep mō'ka'ok, ha kaxīy 'āmōg mō'ka'ok, nūy hām'āpak max'ax 'āktux, 'ākuxa hittup tu', ha hām'āpak max'ax te tikmū'ūn kuxa māmāhā'. ¹⁶Ha xonat xop te pipkup 'ānuk xexka tat, nūy mō'yāy nīy, nūy gāy xop yōg pox xox mō'hap'ax tu xok. Ha kaxīy 'ākuxa mām ka'ok Kunnix kopah, nūy Topa tu 'āpip ka'ok, pu Hāmgāyāgnāg 'ākuxa kummugā hok. ¹⁷Ha xonat xop te mō'yāy kux xax ka'ok tat, nūy nō yāyputox pak, puyī' gāy xop 'ūp-tox tak hok. Hā kaxīy 'āxop te Topa pe'āpaxex, tu 'ākuxa tuknōg 'ohnāg, hāmpe'āpaxex max tu'. Yā Topa te 'ākuxa kummuk xit tap, nūy mō 'ākuxa max tat 'ūyānān tu'. Ha xonat xop te mīkax xexka pop, nūy gāy xop kix. Ha kaxīy 'āxop te Topa yōg hām'āktux'ax 'āktux, nūy yāmīy kummuk yōg hāpxopmā'ax kummuk nō'ā', ha Topa Koxuk te 'āka'ogāhā', xayīy hām'āktux ka'ok. ¹⁸'Āxop te Topa yōg hām'āktux 'āktux, ta Topa pu hām'āktux pax, ha Topa Koxuk te xa hāmīyūmūgā'ax xa

Topa pu hãm'ãktux max. 'Õg pa 'ãti', 'ãkuxa tuknõg hok, nũy Topa yõg tikmũ'ũn pupi hãm'ãktux Topa pu'. ¹⁹Tu Topa ta tu' xax, puyĩy 'ũgmũn pu hãm'ãktux, nũy ka'ogã', 'ũg hãm'ãktux tikmũ'ũn pu', nũy Topa yõg hãm'ãktux'ax xe'e yũmmũgã'. ²⁰Tu te nũgkutnãhã', 'ãte hãm'ãpak max'ax 'ãktux, tu' xuktux kamah, 'ĩhã kanet kopak xip, yĩy Topa ta tu' xax puk ka'ogã', nũy hãm'ãpak max'ax 'ãktux pax.

Paot te' xape xop 'ãneo

²¹Yũmũg xape Tikik te 'ũgmũtik hãpxopmãhã, nũy 'ũgmũn tu nõ tu tehet, tu 'ãha' mõg putup, hak mũn 'ãktux'ax, nũy xa hãmyũmmũgã', ²²tu 'ãha' mõg, nũy xa hãm'ãktux, nũy 'ũgmũg hãm'ax 'ãktux, xayĩy 'ãxop hittup kamah.

²³Pũyã Topa yũmũg Tak xix yũmũg xuxyã Yeyox Kunnix 'ãkuxa mãmã', xix mõ'ãyãy xe'ẽgnãg, xix 'ãkuxa mãmã ka'ok yãy mũn kopah. ²⁴Pũyã Topa xa kãmmaxnã', 'ĩhã 'ãxop te yũmũg xuxyã Yeyox Kunnix putup pax mõ'kuma 'ãmõg. Tu ta tu kux.